

PLASTISCHE OPVOEDING DERDE GRAAD BSO SPECIALISATIEJAAR

MODESPECIALISATIE EN TRENDSTUDIE

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

VVKSO – BRUSSEL D/2012/7841/035

Vervangt D/2010/7841/078 vanaf 1 september 2012

Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs
Guimardstraat 1, 1040 Brussel

Inhoud

1	VISIETEKST PLASTISCHE OPVOEDING.....	3
2	VISIE OP MODESPECIALISATIE EN TRENDSTUDIE	5
2.1	Studieprofiel	5
2.2	Beroepsprofiel	5
2.3	Tewerkstelling	6
2.4	Knelpuntberoep	6
2.5	Toekomstige evoluties.....	7
2.6	Verdere studies	7
3	BEGINSITUATIE.....	8
3.1	Toelatingsvoorwaarden	8
3.2	Leerlingenprofiel.....	8
3.3	Leerlijn	8
4	ALGEMENE DOELSTELLINGEN	9
5	ALGEMENE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN	10
6	LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN PEDAGOGISCH- DIDACTISCHE WENKEN	11
7	EVALUATIE	18
8	MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN	19
9	BIBLIOGRAFIE	20
9.1	Inspirerende modeboeken	20
9.2	Boeken over het didactisch proces van de beeldtaal.....	20
9.3	Inspiratiebronnen/kunstboeken	21
9.4	Tijdschriften	21
9.5	Digitale informatie.....	21
	Bijlage: Leerlijnen in de (meest voorkomende) beeldaspecten.....	23

1 VISIETEKST PLASTISCHE OPVOEDING

Plastische opvoeding is een wezenlijk en noodzakelijk onderdeel van de algemene vorming van iedereen.

Zij wil de jongeren helpen bij het zoeken naar zichzelf en hun plaats in de maatschappij, om zo in de samenleving op een zinvolle en authentieke manier te functioneren. Een samenleving die door technologie, efficiëntie en utilitarisme gekenmerkt wordt en waaraan het onderwijs niet ontsnapt.

De toenemende vervlakking om ons heen staat in schril contrast met “het zinzoeken”, het zoeken naar authenticiteit. De nood aan verinnerlijking wordt steeds groter.

Dit steeds veranderend maatschappijbeeld heeft nood aan creatieve mensen, die inventief en origineel kunnen zijn en die steeds een oplossing vinden voor nieuwe problemen.

Plastische opvoeding ontwikkelt bij jongeren de manier van denken die aan de basis ligt van de creativiteit. Ze ontwikkelt daartoe tevens de nodige attitudes van zelfvertrouwen en verantwoordelijkheid. Door het beeldend creëren helpt plastische opvoeding hen om hun authenticiteit te vinden en zo op te groeien tot evenwichtige volwassenen.

Jonge mensen inleiden in cultuur, raakpunten aanbieden die bijdragen tot de vorming van de universele mens, laten we bij voorkeur gebeuren vanuit het specifieke van de taal zelf.

De beeldtaal heeft, zoals iedere taal, haar eigen structuur en wetmatigheden. De belangrijkste componenten: lijn, vorm en kleur beantwoorden aan de plastische eigenschappen van de waarneembare werkelijkheid, die de basis vormt van beeldtaal. Vanuit die waarneembare werkelijkheid nemen we beelden op in het visueel geheugen en in het geheugen van de tactiele waarneming. De beheersing van deze taal stelt ons in staat onze ideeën, gevoelens, ervaringen enz., te uiten. Hoe beter men deze taal beheerst, hoe meer men ermee kan uitdrukken.

Het didactisch proces evolueert van beschouwen naar creëren.

De belangrijkste componenten van deze beschouwing zijn de natuur en de cultuur. De cultuur manifesteert zich in de ons omringende wereld, waarvan de beeldende kunst en de mediabeelden onderdelen zijn.

Door het beleven van de natuur gaan we terug naar de oorsprong, naar de bron. Het ontdekken van structuren en ordening in de natuur is voor Plastische opvoeding de grootste uitdaging.

Ieder onderwijsvak heeft een onderliggend cultuurgoed. Het onderliggend cultuurgoed van de beeldende vorming is de beeldende kunst uit het verleden en het heden. De kunstenaar toont ons op specifieke wijze zijn werkelijkheid. Kunstininitiatie zal de verbeelding opwekken, inspireren en uitnodigen om zelf te creëren.

Beeldcultuur is onder andere via de massamedia (film, tv en video) sterk aanwezig in het leven van elke dag. Jongeren krijgen niet enkel hun vorming en opleiding op school, maar worden ook gevormd door de dagelijkse media-informatie, die merendeels via beelden verloopt. Om de beeldcultuur te begrijpen is naar beelden leren kijken een eerste stap. Daarom willen we het waarnemingsvermogen bij jongeren aanscherpen en hen bewust leren omgaan met beelden en die op een zinvolle wijze leren interpreteren.

Tijdens het creëren zal het beeldend werk van de leerlingen inhoud en betekenis krijgen. Er wordt hen gevraagd van zelfstandig en divergent te denken en vorm te geven aan hun eigen ideeën en hun belevingsinhouden. Alleen een eerlijk, authentiek werkstuk kan een correct antwoord zijn op een opdracht van Plastische opvoeding.

Het is dan ook belangrijk dat doorheen de vorming het grootste respect en de grootste aandacht gaat naar het in vrijheid uitbouwen van een eigen visie op het gestelde probleem.

We verwachten dat het vertrouwen in eigen kunnen bij de leerlingen groeit en dat ze op zoek gaan naar de grenzen van hun mogelijkheden. Alle vermogens worden hierbij aangesproken: niet alleen het verstand, maar ook het hart en de intuïtie. Wanneer jonge mensen voor een stuk zelf het leerproces in handen mogen nemen, leren ze ontzettend veel omtrent zichzelf en hun plaats in de maatschappij. Wie de leerlingen tijdens het creatief proces

observeert, zal merken dat ze bezig zijn met zeer waardevolle dingen. Hierin zit de belangrijkste waarde van plastische opvoeding. Het gaat om meer dan het werkstuk, het gaat om persoonlijke groei, om begrippen als creativiteit, waarderend oordelen, empathie, zorg, authenticiteit, zelfstandig denken, probleemoplossend denken, beelddenken, zelfvertrouwen en zelfredzaamheid, samenwerking, waardeontwikkeling, esthetisch aanvoelen, enz.

Plastische opvoeding binnen het christelijk geïnspireerd onderwijs

Het is duidelijk dat de mens meer is dan zijn kennis en zijn kunde. Hij stelt vragen naar bezinning en zingeving.

“Een eerste stap op weg naar de beleving van de dieptedimensie is opvoeden tot verwondering. Verwondering betekent: het wonder weer laten oplichten. Licht brengen in het donker van het alleen maar rationeel denken, in een wereld van verzakelijking en van vlakke vanzelfsprekendheid. Elk vak, elk aangeboden onderwerp zou een bron moeten zijn van verbazing en van verwondering. Jongeren de ervaring aanreiken van de werkelijkheid als een groot wonder is belangrijker dan het verkondigen van het mysterie. De zin voor verwondering wordt gewekt door het waarnemen van schoonheid in al haar vormen.”

Edith Cardoen

In plastische opvoeding kan een goed klimaat geschapen worden om dieper in te gaan op de zingeving van het bestaan.

Jongeren worden geconfronteerd met de natuur, cultuur en kunst als inspiratiebron voor beeldende opdrachten. Het observeren van de natuur brengt inzicht in haar groeikracht, haar structuur en ordening. Ze leidt tot verwondering en bewondering en tot een zuivere esthetische beleving. Dit helpt de jongeren een eerste stap te zetten bij het ontdekken van het transcendente.

Tijdens de kunstbeschouwing zien we hoe kunstenaars hun wereld verbeeld hebben en op zoek waren naar het unieke, naar het schone, naar de zingeving van hun bestaan.

Door de beeldende communicatie, zij het beschouwend of vormgevend, gaan jongeren waarden ontdekken en zelf beleven. Elke ontmoeting met beelden is een ervaring waaruit ze kunnen groeien. Hoe intenser deze is, hoe groter de kans op een verrijkende ervaring.

Een belangrijke voorwaarde is de betrokkenheid en het engagement van de leerling.

Door de beeldende expressie treden ook zij met zichzelf in dialoog. Ze uiten hun ervaringen, gevoelens, ideeën en emoties tegenover een aangeboden onderwerp op een eerlijke en authentieke wijze.

In een beeldend werk tonen ze aan de anderen wie ze zijn, wat hen bezighoudt, in een eerlijke open houding tegenover de mens, de natuur, de wereld om hen heen. Zo ervaren ze het unieke van ieder mens.

Tijdens het creatief proces wordt het werkstuk dat groeit onder de handen van de leerlingen voortdurend geëvalueerd naar vorm en inhoud. Er worden waarden toegevoegd en nieuwe waarden ontdekt: het waarachtige, het goede, het schone. Dit zinvol gebeuren schept zelfvertrouwen en vormt verantwoordelijkheidszin. Het vanzelfsprekende maakt plaats voor verwondering en bewondering, die ons doen doordringen tot het wezen der dingen.

Dit is een toestand van hoogste creativiteit, waar waarden van de hoogste orde gelden. Dit is echt leven, waarin het ware geluk wordt ervaren, want het is deelnemen aan de schepping.

2 VISIE OP MODESPECIALISATIE EN TRENDSTUDIE

2.1 Studieprofiel

“Modespecialisatie en trendstudie” is een bso specialisatiejaar dat zich verdiept in de beroepsgerichte competenties die gelinkt zijn aan uitvoerende vaardigheden op gebied van retoucheren en het realiseren van mode. Zij bouwt verder op de competenties die de leerlingen reeds verwierven in de tweede en derde graad bso ‘Moderealisatie en –verkoop’.

De opleiding heeft tot doel het realiseren van kleding, accessoires in zijn ruimste betekenis en het retoucheren hiervan.

De inzichten en technische vaardigheden van de leerling worden optimaal ontwikkeld tijdens het productieproces.

Zeer uiteenlopende situaties worden behandeld:

- kleding voor verschillende leeftijden, conformatie en geslachten;
- kleding gesitueerd in de couture tot de confectie;
- modeartikelen in alle genres.

De inhouden worden door samenwerking met het arbeidsveld via de stages regelmatig bijgestuurd.

De vraag naar samenwerking met modeontwerpers en exclusieve modeboetieks voor retouches illustreert duidelijk de behoefte aan het opleidingsprofiel bso “Modespecialisatie en trendstudie” dat het specialisatiejaar biedt. Een modellenmaakster moet immers beschikken over veel oplossingsgericht talent, vaktechnisch inzicht en vaardigheden om met patroondelen een ontwerp behoorlijk te kunnen vertalen naar een driedimensionale vorm of een bestaand product aan te passen aan de conformatie van de klant.

2.2 Beroepsprofiel

De sector waarin afgestudeerden van het Modeonderwijs tewerkgesteld worden, heeft een grote diversiteit. Actief zijn in de modesector vraagt steeds meer vakkundigheid op diverse niveaus.

De vakkbekwaamheid die afgestudeerden uit het specialisatiejaar bso “Modespecialisatie en trendstudie” hebben, komt tegemoet aan de vraag van confectiebedrijven en de maatkledingsector.

Door de evolutie in de confectienijverheid (delokalisatie) is de vraag naar goed opgeleide, polyvalente werknemers toegenomen. De tijd van minder of niet-geschoolde werknemers in een confectiebedrijf is voorbij. Het antwoord van de Belgische confectie op de ontwikkelingen van de laatste jaren is immers betrachten van hoge kwaliteit, vlug wisselende collecties, snelle leveringen. Het spreekt voor zich dat bedrijven voor het realiseren van deze doelstellingen een beroep willen doen op vakmensen die op diverse plaatsen inzetbaar zijn. Eén van deze beroepen is de modellenmaakster ⁽¹⁾.

Modellenmaakster

De functie van modellenmaakster lijkt qua takenpakket sterk op een combinatie van drie beroepen. Ze is in eerste instantie een ‘superstikster’. Het is belangrijk dat de modellenmaakster kwalitatief hoogstaand kan strijken. Tenslotte moet ze ook vaak zelf snijden. Maar dit doet ze doorgaans manueel.

De modellenmaakster werkt vooral samen met de ontwerper, de patronenmaakster en de atelierleidster. Van de ontwerper ontvangt ze een ontwerptekening en een opdrachtbrief die specificaties bevat omtrent de stoffen, garens, bewerkingen, etc. Van de patronenmaakster ontvangt ze een patroon. Indien ze niet zelf moet snijden dan ontvangt ze de gesneden stukken van de snijder. Meestal ontvangt ze dit alles met specificaties omtrent de prioriteit.

De modellenmaakster maakt het model of het eerste exemplaar van een confectiestuk. Tijdens haar werk controleert ze de technische aspecten van het patroon – en eventueel het ontwerp – en zoekt ze naar de beste werkvolgorde en afwerkingstechnieken. Ze bespreekt dit model met de patroonmaakster. Ze streeft in haar werk naar

⁽¹⁾ SERV: sector confectie – subsector: kledingconfectie – functieafdeling - productontwikkeling
Profiel: “Modellenmaakster” september 2002 D/2002/4665/46

modellen die enerzijds getrouw zijn aan het ontwerp en anderzijds zo kwalitatief en economisch mogelijk kunnen worden geproduceerd.

Retoucheuse

De retoucheuse is werkzaam in een kledingzaak, bij een zelfstandige naaister, confectiebedrijf of een industrieel retoucheatelier waar kleding wordt veranderd of gerepareerd. Conform de wensen van de klant past de retoucheuse kledingstukken aan, verandert of herstelt. Ze voert de werkzaamheden uit zoals op de werkopdracht vermeld met respect voor het model en de kwaliteit.

Als werknemer werkt zij zelfstandig onder de verantwoordelijkheid van de leidinggevende of de ondernemer, met wie zij communiceert over de opdracht. Zij draagt wel de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het eigen werk en het efficiënt organiseren van de eigen werkplek.

2.3 Tewerkstelling

Deze specialisatie leidt op tot directe tewerkstelling als modellenmaakster en retoucheuse. Deze functies vinden we terug in de confectie als modellenmaakster, in de industriële retouches, bij een zelfstandige naaister of in een retouchezaak.

Door deze ruime opleiding kan een afgestudeerde van dit specialisatiejaar "Modespecialisatie en trendstudie" aan de slag als:

- medewerker in een modebedrijf als assistent bij een modeontwerper of technisch medewerker van een patroonmaakster:
 - model (prototype) uitvoeren a.d.h.v. gegevens die de patronenmaakster bezorgt en aanpassen aan de visie van de ontwerper,
 - realiseren van bijbehorende accessoires zoals ceintuurs, hoofddeksels, handtassen, juwelen ...
- medewerker in een modezaak of als assistent bij een zelfstandig kleermaker:
 - retoucheren,
 - realiseren van modellen voor klanten met maatproblemen en/of exclusieve wensen.
- medewerker in een kostuumafdeling van theatergezelschappen, stylingstudio's of productiehuisen:
 - retoucheren,
 - maken van accessoires,
 - creatieve modellen uitvoeren.
- flexibele medewerker in sectoren verwant aan de modesector in de ruimste zin:
 - weefselmanipulatie,
 - binnenhuisdecoratie,
 - modist,
 - leder- en bontbewerker,...

2.4 Knelpuntberoep

Ondernemingen hebben momenteel reeds een gebrek aan modellenmaaksters. Door het steeds grotere belang dat de markt hecht aan styling, ontwerp en design, neemt bovendien de rol van de modellenmaaksters in de productie verder toe.

2.5 Toekomstige evoluties

De belangrijkste evolutie is wellicht dat er in de confectie steeds nieuwe materialen en bijhorigheden worden verwerkt. Een zéér goede kennis van soepele materialen en bijhorigheden en hun behandelingswijze is dan ook van het grootste belang.

Daarnaast komen er regelmatig nieuwe machines en hulpmiddelen op de markt voor het uitvoeren van bepaalde bewerkingen.

2.6 Verdere studies

De afgestudeerden van het bso specialisatiejaar "Modespecialisatie en trendstudie" kunnen zich nog verder bekwamen in een Se-n-Se.

Zij kunnen zich nog verder specialiseren in bepaalde aspecten van hun opleiding zoals patronen tekenen met diverse CAD-systemen.

Deze leerlingen hebben een degelijke vakkennis opgedaan. Het starten van een bachelor onderwijs 'Secundair Onderwijs – Mode' behoort tot de mogelijkheden.

Mits de nodige nuttige ervaring en het behalen van een 'Specifieke lerarenopleiding' kan hen een startbekwaamheid geven als praktijkleraar in het modeonderwijs.

3 BEGINSITUATIE

3.1 Toelatingsvoorwaarden

Om toegelaten te worden tot het specialisatiejaar “Modespecialisatie en trendstudie” (bso) moet de leerling voldoen aan de wettelijke voorwaarden.

De meest aangewezen instroom is vanuit het 2de leerjaar van de 3de graad bso 'Moderealisatie en -verkoop'. Deze leerlingen hebben via modetekenen een basisopleiding gehad ter ondersteuning van het vak **Moderealisatie**, namelijk door middel van eigen creaties en modetekeningen trachtten ze zoveel mogelijk juiste informatie te bekomen voor de uitvoering van een model.

In de 2de graad bso 'Moderealisatie en -presentatie' hebben de leerlingen het vak **Presentatietechnieken** gevolgd. Zij leerden er de presentatie en de promotie van een artikel in één groot geheel kaderen (winkelomgeving, winkelexterieur en winkelinterieur). Zij verwierven basisvaardigheden inzake presentatietechnieken, werken met een bepaalde huisstijl en etaleren.

Leerlingen die instromen vanuit andere studierichtingen missen deze vooropleiding en zullen zich op meerdere vlakken moeten bijbenen.

Bij twijfel over de toelatingsvoorwaarden kan de school contact opnemen met het VVKSO.

3.2 Leerlingenprofiel

De leerling die kiest voor “Modespecialisatie en trendstudie” vindt mode boeiend en is modebewust.

De leerling:

- vindt het een uitdaging om steeds opnieuw de beste oplossing te zoeken bij de realisatie van het opgegeven product;
- heeft interesse om met een kritische ingesteldheid een kwaliteitsvol product te vervaardigen;
- bezit een fijne motoriek die ze inzet bij haar opdrachten;
- werkt graag met soepele materialen;
- bezit basisvaardigheden van ICT (informatie en communicatie technologie).

3.3 Leerlijn

Binnen het vak Plastische opvoeding is er een duidelijke samenhang tussen wat de leerlingen in de vorige jaren van het secundair onderwijs hebben geleerd en wat hen in het specialisatiejaar wordt aangeboden.

Voor de concrete uitwerking van deze leerlijn verwijzen we naar de bijlage bij dit leerplan.

4 ALGEMENE DOELSTELLINGEN

De leerlingen ...

- nemen een eerlijke open houding aan tegenover de mens, de wereld rondom hen, de wereld van de kunst, de wereld van de media, de wereld van de beeldtaal met vooral aandacht voor de modewereld;
- ontwikkelen, door de confrontatie met beeldende kunst, vooral de modekunst, een waardeoordeel;
- leren de authenticiteit van een creatie zien, waarderen en ervan genieten;
- nemen een creatieve houding aan tegenover mode problemen;
- uiten hun gevoelens, ervaringen, ideeën en emoties op een eerlijke en authentieke wijze;
- gebruiken het plastisch verworvene in een esthetische vormgeving eigen aan de studierichting;
- zien modetekenen als een communicatiemiddel om ideeën te verduidelijken;
- ontwikkelen en verfijnen hun gevoel voor kleur, trends en styling;
- voeren zelfstandig en in overleg met anderen beeldende opdrachten uit;
- verwoorden hun standpunten omtrent eigen en andermans werk en vergelijken die met de mening van anderen;
- vinden plezier en voldoening in het beeldend vermogen en genieten van de creaties van anderen.

5 ALGEMENE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

- Het is vanzelfsprekend om de twee lessen per week samen aan te bieden. Indien nodig kan men zelfs opteren om tweewekelijks een halve dag te besteden aan het vak. Op die manier kunnen grotere projecten afgewerkt worden.
- Plastische opvoeding ondersteunt het beroepsprofiel **Modellenmaakster**. Dit vak is dus geen losstaand geheel maar helpt mee om de leerlingen te vormen in het zich creatief uitdrukken in functie van de gegeven opdracht. En helpt hen meer voeling te krijgen voor trends en styling.
- De leraar PO werkt samen met de collega Mode om de inspiratie die gehaald wordt uit de doelen van 'Trendstudie en Styling' op een creatieve manier te visualiseren. De doelen worden gekoppeld aan realistische projecten / opdrachten.
- In samenwerking met het vak Mode krijgen leerlingen projecten aangeboden zoals het bezoeken van een modebeurs, nieuwe trends gaan bekijken in modesteden (Parijs – Londen - ...), een confectiebedrijf met een modellenafdeling bezoeken, enz.
- Voor de bso-leerling is de beeldtaal een makkelijk communicatiemiddel om zijn ideeën te verduidelijken.
- Diverse opdrachten kunnen worden uitgevoerd met creatieve software programma's.
- De volgorde van de onderdelen van de leerplandoelstellingen is niet de volgorde van de lessenreeks. Men kiest de volgorde met het oog op het project dat in samenwerking met Mode wordt gerealiseerd. Meestal is er sprake van een combinatie van doelstellingen. Opdrachten groeien ook in functie van of ter ondersteuning van de **stages** en de **geïntegreerde proef**.

6 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

LEERPLANDOELSTELLINGEN	Ondersteunende kennis, inzichten, vaardigheden, attitudes en wenken
Perceptie/waarnemen	
<p>Door te kijken en te voelen aandachtig waarnemen.</p>	<p>Ontdekken hoe de wereld in beelden tot ons spreekt zoals reclamebeelden, modetijdschriften, videoclip, modeshows, internetsites.</p> <p>Dit kan door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tijd te nemen om aandachtig waar te nemen; - texturen met de handen waar te nemen; - nieuwsgierig en onbevooroordeeld te kijken; - van globaal naar detaillierend waar te nemen.
<p>Via observatieoefeningen natuur, modebeelden, media en kunstbeelden herkennen, benoemen en ontleden.</p>	<p>Interactie tussen verschillende beelden zoals bloemmotieven in de stof, kunststilen in modellen.</p> <p>De boodschap of het doel van een beeld.</p> <p>Beelden indelen op basis van beeldende criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inhoud; - materiaalgebruik; - beeldaspecten; - culturen,... <p>Modecreaties bestuderen op vlak van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vormgeving; - kleurgebruik; - materialen.

<p>Het authentieke in natuur, modebeelden, media en kunstbeelden ontdekken en er zich over verwonderen.</p>	<p>Bekijken en genieten van modeshowpresentaties, nieuwe textiele materialen, kleurencombinaties.</p> <p>Het authentieke van de modeontwerpers in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - creaties, - shows, - materiaalgebruik, - accessoires, - publiciteit, ...
<p>Via waarneming het essentiële van het bijkomstige onderscheiden.</p>	<p>Structuren in figurines, in ontwerpen, creaties.</p>
<p>De elementen waaruit beelden zijn opgebouwd nl. beeldaspecten, de materialen en hun technieken, onderscheiden.</p>	
<p>Observeren, analyseren en benoemen van trendkleuren, kleurenharmonie, kleurcontrasten/accenten.</p>	<p>Kleuranalyse volgens helderheid, intensiteit, kleurlichtheid, kleurverzadiging, kleurmenging, kleurcontrast, kleurfamilie, ...</p> <p>De juiste benamingen van kleuren.</p>
<p>De samenhang tussen kleurenpsychologie en mode erkennen en benoemen.</p>	<p>De link tussen kleur en:</p> <ul style="list-style-type: none"> - persoootypes, - authentieke persoonlijkheden, - speciale gelegenheden, - seizoenen, ... <p>Ervaren dat mensen verschillend omgaan met kleurgebruik.</p>
<p>Waarnemingsbeelden als uitgangspunt voor eigen beeldvorming en creatie zien.</p>	<p>Vanuit gerichte waarnemingsoefeningen komen tot nieuwe creaties zoals stileringen, vlakke en ruimtelijke ontwerpstudies, decoratieve (stofontwerpen, ...) en creatieve toepassingen (accessoires, ...).</p>

Onderzoek/vormgeven	
Een authentieke beeldtaal ontwikkelen door een bewuste keuze te maken uit beeldaspecten, materialen en technieken.	<p>Confrontaties met beeldend werk op diverse niveaus: eigen werk, groepswork, modeontwerpers, ...</p> <p>Onderzoeken hoe modeontwerpers met dezelfde vormen / kleuren nieuwe concepten creëren.</p> <p>De betekenissen van begrippen zoals nabootsen, beïnvloeden, kitsch, cliché, aftekenen, kopiëren ... in groep bespreken aan de hand van voorbeelden.</p> <p>Durven de grenzen verleggen van het eigen kennen en kunnen.</p> <p>Aangepaste materialen en technieken in functie van een authentiek ontwerp.</p>
Creatieve denktechnieken gebruiken om een breed scala van ideeën te genereren.	Informatie verwerven, analyseren, brainstormen, verbanden leggen, associëren/verbeelding/experimenteren, uitzuiveren/verbreden/kiezen, herformuleren, opsplitsen/verwerken.
Schetsen van modefiguren met eigen ontwerpen.	<p>Karakteristieken weergeven in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - juiste verhoudingen; - aangepaste lijnvoering; - authentieke lijnvoering.
Schetsen naar verhoudingen binnen kledingstukken.	<p>Details en karakteristieken van het model:</p> <p>belijningen, naden, zakken, kragen, mouwen, plooien, fronsen, ...</p>
Exploreren en toepassen van allerhande technieken bij de weergave van modefiguren en detailstudies.	<p>Technische lijntekeningen en studies met volume weergave.</p> <p>Verschillende technieken zoals aquarel, potloodtechnieken, stiften, ecoline, collage, combinatietechnieken, enz.</p>
Vormstudie verder ontwikkelen.	<p>Karakters van vormen in creaties zoals rond/hoekig, geometrisch/organisch, open/gesloten, statisch/dynamisch, symmetrisch/asymmetrisch, ...</p> <p>Integratie in eigen werk:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - silhouets; - patronen; - vormrelaties/vormvariaties; - vormcontrasten. <p>Suggestie van een derde dimensie (ruimte) in een plat vlak door toepassingen van compositie, ordening, planwerking, voor/achter, groot/klein, overlapping, afsnijding, camerastandpunt, ...</p>
Tekenen van de creatie op een modefiguur vanuit verschillende aanzichten.	<p>Aanzichten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vooraanzicht; - rugaanzicht; - profiel-aanzicht.
De creatie omzetten in een vlakke tekening zowel manueel als met PC.	<p>Aanzichten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vooraanzicht; - rugaanzicht; - detailstudies.
Door menging de gewenste kleur maken.	<p>Benadering van een gewenste kleur door kleurmengingen, gepaste technieken en materialen.</p> <p>Additieve, partitieve en subtractieve kleurmengingen.</p> <p>Diverse verfsoorten, tekenmaterialen en dragers.</p> <p>Kleurtoon, kleurlichtheid en kleurverzadiging toepassen zowel manueel als met PC.</p> <p>Schakeringen, tonen en tinten weergeven.</p>
Harmoniërende kleurencombinaties maken met aandacht voor trendkleuren, kleurcontrasten/accenten.	
Kleurenpsychologie toepassen bij een styling.	<p>Mogelijke linken tussen kleur en persoontypes, authentieke persoonlijkheden, speciale gelegenheden, seizoenen, kleurcomposities op menselijk figuur, ...</p>

Licht- en schaduwwerking inzetten om ruimtesuggesties te visualiseren.	Schaduw- en arceringstechnieken kunnen in drapages, plooiën en fronsen. De illusie van beweging Met belichting de gewenste ruimtesuggestie bereiken.
Exploreren en toepassen van diverse teken- en schildermaterialen en technieken om structuren en texturen weer te geven.	Mogelijke texturen:: - transparant; - glanzend – wollig; - soepel – stug; - behaard; - kant.
Stylen van bepaalde outfits naargelang de gekozen stijl of trend.	Moodboards, storyboards, sfeerplaten. Toevoeging van accessoires, achtergrond, stalenkaart, tekst, ... Stijlen zoals sportief, zakelijk, speels, ... Trends zoals bloemenprints, safaristijl, laag over laag, brede schouders, smalle geaccentueerde taille, ... Accessoires zoals schoenen, handtassen, ceintuurs, hoofddeksels, juwelen, .. Achtergrond zoals schildertechnieken, fotostyling. Stalenkaart zoals kleurengamma, materiaalkaart. Tekst zoals manueel of met computer.
Aanwenden van moderne mediamiddelen bij het maken van presentaties.	Fotografietoepassingen bij presentaties. Creatie met tekst vormgeven met de pc en onderling verwerken onder een nieuwe lay-out. Kadrages als ondersteuning bij het accentueren van elementen tijdens presentaties. Creatieve software programma's.

Reflectie en attitudes	
Kritisch staan tegenover de actualiteit en de invloed op het ontstaan van trends.	Nieuwsgierig en onbevooroordeeld kijken. Belangstelling tonen, objectiviteit nastreven en voor de eigen mening uitkomen.
Openstaan voor modeontwerpers en hun creaties.	Respect voor creaties en hun ontwerper. Een onderbouwde mening formuleren bij het kritisch bekijken van een collectie.
Informatiebronnen raadplegen ter voorbereiding van de beeldende opdrachten.	Niet te vlug tevreden zijn met de aangeboden informatie. Kritische zin ontwikkelen. Groeien naar het zelf exploreren van de media en geschreven bronnen in functie van de opdracht.
Bij het vormgeven aan zelfvertrouwen winnen.	Zich openstellen voor kritische bedenkingen op eigen werk om hieruit te leren. Bij het creëren blijven doorzetten tot het gewenste resultaat bereikt is.
Over de verschillende stappen van het creatief proces reflecteren.	Tussentijdse kijk- en reflectiemomenten voorzien om de evolutie van eigen kunnen en het doorgemaakte proces op te volgen. Gegevens over het creatief proces bijhouden in een logboek, procesmap of een werkschrift. Tijdens de evaluatiemomenten zeker het proces dat de leerling doormaakt mee bekijken, dus niet enkel en alleen het product beoordelen.
Verantwoorden van het werkstuk, bij een presentatie, aan de vooraf gestelde eisen van de opdrachtgever.	De opdracht duidelijk kunnen omschrijven, in eigen woorden, met schetsen. Op een duidelijke manier het resultaat van de opdracht kunnen verantwoorden. De opbouwende kritiek van de opdrachtgever meenemen om verder te ontwikkelen.
Tegenover het eigen werk en dat van anderen een kritische houding aannemen en hierbij zijn mening verwoorden.	

De reacties van anderen op het eigen werk aanvaarden.

Gepast omgaan met kritiek.

7 EVALUATIE

Bij de evaluatie spreken wij een waardeoordeel uit over zowel het resultaat van het onderwijsleerproces als het leerproces zelf.

Voor plastische opvoeding kan dit een eindproduct zijn van een vormgevende opdracht, maar tevens het niet-tastbare resultaat bij de leerlingen op het vlak van de persoonsvorming.

Leerkracht en leerlingen zijn beiden voortdurend bij dit beoordelingsproces betrokken. De leraar zal zich doorlopend moeten bezinnen over de kwaliteit van het pedagogisch-didactisch en creatief handelen.

Evaluaties gebeuren in functie van doelstellingen. Deze zijn bij de **productevaluatie** duidelijk omschrijfbaar.

Wij denken aan: authentiek werken, originaliteit, expressie van een beleving, omgaan met beeldaspecten, persoonlijke techniekbeheersing e.a.

De leer- en groeieffecten, aan de orde tijdens het proces, zoals inzet, zichzelf ontdekken, betrokkenheid bij de opdracht, doorzettingsvermogen, kritische zin, groeien naar zelfstandigheid en verantwoordelijkheid, samenwerking e.a. behoren tot de **procesevaluatie**.

In de vakgroep en in overleg met de directie kunnen evaluatiecriteria opgesteld worden.

Leerlingvolgsysteem

Om de leerling zicht te geven op zijn eigen handelen gedurende de verschillende werkfasen binnen de opdracht, kan het nuttig zijn te werken met een werkfiche, een evaluatiestappendocument of een logboek. Hiermee kan de leerling zijn eigen werkwijze beoordelen. Deze gegevens kunnen door de leerkracht bij de beoordeling van de attitudes verwerkt worden. Samen met de productevaluatie krijgen we een correcter beeld van het totale leerproces.

De evaluatie dient om de leerlingen te confronteren met zichzelf en met de wijze waarop zij een plastisch probleem oplossen. De bedoeling is aanmoediging om het beste in zichzelf te ontdekken en te geven.

Wij pleiten voor **permanente** evaluaties omdat het realiseren van de doelstellingen afhankelijk is van de kwaliteit van het proces. Het mag geen beoordeling worden door middel van toetsen of proeven.

Wij zullen voldoende tijd besteden aan **klassikale evaluaties**. Deze bieden optimale kansen tot sociale vaardigheden, het verwoorden van eigen standpunten en het gebruik van de vakterminologie.

Leerplannen van het VVKSO zijn het werk van leerplancommissies, waarin begeleiders, leraren en eventueel externe deskundigen samenwerken.

Op het voorliggende leerplan kunt u als leraar ook reageren en uw opmerkingen, zowel positief als negatief, aan de leerplancommissie meedelen via e-mail (leerplannen.vvksso@vsko.be).

Vergeet niet te vermelden over welk leerplan u schrijft: vak, studierichting, graad, nummer. Langs dezelfde weg kunt u zich ook aanmelden om lid te worden van een leerplancommissie. In beide gevallen zal de coördinatrice leerplannen zo snel mogelijk op uw schrijven reageren.

8 MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

Inrichting van het vaklokaal

Om de diverse doelen te kunnen realiseren, moet er voldoende aandacht besteed worden aan het vaklokaal en de accommodatie. Een apart lokaal is dan ook een noodzaak. Door een efficiënt gebruik van het lokaal kunnen tijd en moeite gespaard worden. Het beheer van en de zorg voor dit lokaal maakt deel uit van de onderwijsopdracht van de leraar. Hij of zij kan er een eigen sfeer creëren door het werk van leerlingen, reproducties, documentatie en inspiratiebronnen op te hangen. Dit zorgt dan weer voor een creatieve werksfeer die de leerlingen zal beïnvloeden en inspireren. Het werkt bevorderlijk dat de leerlingen met eigen en andermans werk geconfronteerd worden.

Het lokaal dient vooral ruim te zijn, met grote werktafels. Deze zijn liefst voorzien van een afwasbaar en krasvrij werkblad. Onmisbaar is tenminste één spoelbak met stromend water.

Natuurlijk licht en een goede verlichting zijn onontbeerlijk. Daarnaast zijn enkele losse spots handig bij waarnemingstekenen. Het lokaal moet kunnen verduisterd worden voor het tonen van projecties.

Om de leraar toe te laten zelf optimaal gebruik te maken van de beeldtaal tijdens de les is een ruim bord een must. Een bijbehorend witvlak geeft niet alleen de mogelijkheid te projecteren maar men kan er ook duidelijker illustratiemateriaal tegen presenteren.

Andere presentatiewanden zijn noodzakelijk om het tweedimensionale beeldend werk van de leerlingen en allerhande inspiratiemateriaal tegen te bevestigen. Er kan verder beroep worden gedaan op de vele mogelijkheden die een school biedt om het leerlingenwerk te presenteren.

Open rekken zijn handig om ruimtelijk werk op te plaatsen.

Daar de leerlingen werken met veel verschillende materialen en gereedschappen is het noodzakelijk om over voldoende opbergruimte te beschikken, liefst met een afsluitbaar gedeelte voor het materiaal van de leraar en de school. Hierbij is het belangrijk dat de leraar voldoende aandacht besteedt aan de organisatie en zorg voor het materiaal.

Het klassieke individuele materiaal van de leerlingen voor beeldende opdrachten zoals potloden en kleurpotloden, verf en penselen, pen en stiften kan als gemeenschappelijk schoolmateriaal aangevuld worden met onder andere houtskool, zachte en oliepastels, aquarelverf, tekenpapier van allerhande formaten en kleuren.

Een klasbibliotheek met vakliteratuur, tijdschriften, boeken en documentatiemappen werkt ondersteunend en moet voor de leerlingen gemakkelijk toegankelijk zijn.

Een beamer, computer met aangepaste software en internet aansluiting, kleurenprinter, digitaal fotoestel, zijn ter beschikking in de school. Om het werkcomfort te optimaliseren, zijn een computer met aangepaste software en internetaansluiting, een scanner en een printer ter beschikking in het vaklokaal.

9 BIBLIOGRAFIE

9.1 Inspirerende modeboeken

- Fashion Design: *Achtergrond en techniek* (Annette Fischer), uitg. Tirion Art, ISBN 978 90 4391 373 7
- Fashion Design: *Modetekenen* (John Hopkins) ISBN 978 90 4391 272 3
- Fashion Design: *Onderzoek&Ontwerp* (Simon Seivewright), uitg. Tirion Art, ISBN 978 90 4391 171 6
- Modetekenen (Angel Fernández), uitg. Tirion Art, ISBN 978 90 439 1174 0
- Moulage Kunst en Vakmanschap in de modevormgeving: (Annette Duburg en Rixt van der Tol) ISBN 978 90 8910 086 3
- Pattern Magic volume 1 (Tomoko Nakamichi) ISBN 978 1 85669 705 7 www.laurenceking.com
- Pattern Magic volume 2 (Tomoko Nakamichi), ISBN 978 1 85669 706 4
- Modepatronen ontwerpen (Lucia Mors De Castro) ISBN 978 90 5764 851 9 www.librero.nl
- De macht van mode over ontwerp en betekenis: (Jan Brand, José Teunissen), uitg. Terra, 2006. ISBN 90 5897 510 X
- Inleiding Mode ontwerp (Sue Jenkyn Jones) ISBN 90 6369 107 6
- Mode ontwerp- en tekencursus (Caroline Tatham & Julian Seaman) ISBN 90 5764 496 7 www.librero.nl
- Street Sketchbook, ISBN 978-0-500-600290, 2009, Thames & Hudson

9.2 Boeken over het didactisch proces van de beeldtaal

- Boermans, B., Oudsen, H., *Kijk op ruimte*, Lambo, 978.90.74119.63.4, (deel 1 en 2), 2007
- Boermans, B., De Graaf, J., *Plat vorm*, Lambo, 978.90.77318.27.5, 2006
- Boermans, B., *Beeldende begrippen*, Lambo, ISBN: 90.77318.16.X (incl. cdrom), 2004
- den Hertog, M., Van Doorn, M., *Kunst/actief*, Lambo, ISBN: 978.90.74119.44.3, 2007
- *Tekenen in zicht*, ISBN: 978.90.74.119.580, Lambo
- Ephameron, *Love/pain*, Bries – Antwerpen, ISBN 90 76708 39 8, 2006 (ondersteuning grafische beeldtaal)
- Couprie, K., Louchard, A., *In de tuin*, Lannoo, ISBN 90 209 5581 0, 2004
- Cornelis, E., *Max op visite*, Davindsfons/infodok, ISBN: 978 90 5908 234 2, 2007 (leren tekenen met kunstenaars)
- Todd Beam Marie, *Grenzeloos creatief*, Cantecleer, ISBN: 90 213 33309
- Fraser, T., Banks, A., *Kleurenleer*, Librero, ISBN: 90.5764.583.1, 2004
- *Vorm in de schilderkunst*, ISBN:90-213-3515-8, Cantecleer
- *Kleur in de schilderkunst*, ISBN: 90-213-3631, Cantecleer
- *Perspectief en ruimte*, ISBN: 90-213-3668-5, Cantecleer
- Eger O Arther, *Tekst in beeld*, Cantecleer, ISBN:90 213 04155
- Grenzeloze Creativiteit, Mary Todd Beam, *TIRION ART* - ISBN: 9789021333304, 2007
- Wat dromen dansende bomen? *MUS-E Beligum* , ISBN: 9789079282074, 2010

9.3 Inspiratiebronnen/kunstboeken

- Ehmann S. , Klanten R., Meyer B., *Design and Art with Paper* , Papercraft, 2009, ISBN: 978-3-89955-251-5 (incl. dvd)
- Graham – Dixon, A., *Kunst, Meer dan 2500 werken van de prehistorie tot nu*, Davidsfonds, ISBN: 978 90 77363 225, 2010.
- Couprie K., Louchard A., *In het museum: ik zie, ik zie wat jij niet ziet*, Lannoo, ISBN 90 209 6611 1, 2006
- Grosenick, U., Burckhard, R., *Art Now*, Taschen, ISBN: 3-8228-4093-9, 2005
- Elias, W., *Aspecten van de beeldende kunst na 45*, Snoeck, ISBN: 90-5349-581-9, 2005
- Van Beek, De Bont, Oversteyns, *Uit de kunst 1 en 2* (CD's), Wolters Plantyn, ISBN 90 301 8602 X , 2005
- Van Haesebrouck, Mullens, Pagnaer, *De taal van de kunst* (CD), de Boeck, ISDN:90 455 1162 2, 2004
- De Deygere, Ducheyne, Van Damme, *Kunst & CO*, Pelckmans, ISBN: 90 289 30841, 2004
- Wat is schoonheid, wat is kunst? *Oscar Brenifer/ Rémi Courgeon* Billion Uitgeverij ISBN: 9789054837992, 2009

9.4 Tijdschriften

- TEXTIEL PLUS – ISSN 0927-7560 Uitg. De Doelenpers BV, Postbus 272, 1800 AG Alkmaar, Nederland, www.textielplus.nl
- KLEUR & STIJL - Het Welvaren 6, 1551 AV Westzaan, www.vakbladkleurenstijl.nl.
- <H>ART, Marc Ruyters Partner Press, Over hedendaagse kunst in België en omgeving, www.kunsthart.org
- KUNSTZONE, tijdschrift voor kunst en cultuur in het onderwijs, <http://kunstzone.nl>.
- ATELIER, de Doelenpers, Alkmaar, www.ateliermagazine.nl.
- STAALKAART, cultureel magazine, p/a Decom, www.decom.be.

9.5 Digitale informatie

Dvd en cd-rom zijn niet meer weg te denken uit het onderwijs en zeker niet uit de les PO. Ook op het internet kan men zowel specifieke kunstenaars en/of hun werk opzoeken.

Informatie via multimedialkanalen zoals cd-rom, dvd, het internet ... is zo uitgebreid en groeit nog voortdurend. Daardoor is een accurate opsomming bijna onmogelijk en morgen achterhaald.

Enkele belangrijke sites:

- <http://plastischeopvoeding.vvkso.be>

Hier vind je naast nuttige informatie over leerplannen, pedagogische begeleiding, belangrijke URL's, e.a. ook didactisch lesmateriaal en inspirerend leerlingenwerk.

- Inspirerende modesites

www.creamoda.be
www.modeinfo.be
www.momu.be

www.fashionunited.be

- www.kunstbus.nl
www.museumsite.be
www.wwar.com

Met info over musea, gateways naar kunst

- www.dekunsten.net
- Overheidsinformatie:
www.canoncultuurcel.be
www.ingebeeld.be
www.cultuurnet.be

Het is praktisch en raadzaam een lijst samen te stellen aan de hand van eigen zoekwerk. Ook de bronnen waar de leerlingen hun informatie vandaan halen, zullen hier aanvullend werken.

Bijlage: Leerlijnen in de (meest voorkomende) beeldaspecten

Beeldaspecten	Lijn	Vorm	Compositie	Kleur	Licht	Ruimte
Eerste graad	Punt Lijnsoorten: rechte, gebroken Lijndiktes Lijngevoeligheid Arcering Textuur	Vormsoorten: - grondvorm - fig./non-figuratief - geometrisch/organisch - realistisch/gestileerd - sym./asymmetrisch Vormrelaties/vormvariaties Vormverhoudingen Vlak en ruimtelijk Silhouet	Schikking: - papiermaat/richting - voor/achter - hoog/laag Statisch/dynamisch Symmetrisch/asymmetrisch Ritmische ordening Vlak en ruimtelijk	Kleurtonen Kleurverzadiging Kleurlichtheid Additieve kleurmenging Partitieve kleurmenging Subtractieve kleurmenging Primaire kleuren Secundaire kleuren Kleurcontrasten: - Warm/koud contrast - Licht/donkercontrast Expressief kleurgebruik Complementair contrast	Licht/donkercontrast Licht- en schaduwwerking Eigen schaduw/slagschaduw	Ruimtesuggestie: - afsnijding - overlapping - voor-en achtergrond - groot-klein - hoog-laag - gedetailleerd-vaag Horizon Ruimtelijke realisaties Standpunt (U) Lijnperspectief: 1 vluchtpunt
Tweede graad	Autonome lijn Contourlijn Lijnkarakters: gevoelig, nerveus Arcering (U) Textuur (U)	Open/gesloten Enkel/samengesteld Vormfuncties Vormcontrasten: pos./negatief Restvorm Geometrische vorm(U) Patroon	Centrale compositie Diagonale compositie Driehoekscompositie Vlak en ruimtelijk (U) Contrast: - veel/weinig - kleur/vorm	Tertiaire kleuren Kwantiteitscontrast Monochromie/polychromie Aardkleuren Pastelkleuren Symbolisch kleurgebruik Kleurenpsychologie	Direct, indirect licht Sfeerlicht	Ontmanteling v. volumes Composeren m. volumes

Derde graad	Lijngevoeligheid (U) Arcering (U) Texturen (U)	Silhouet (U) Patroon (U)	Driehoekscompositie (U) Richtingscompositie Overallcompositie	Kleurcontrasten - kleur tegen kleur - kwaliteitscontrast Functioneel kleur- gebruik	Transparantie Spiegeling	Ruimte-innemend Ruimtedoorlatend Componeren m. volumes
'Modespecialisatie en trendstudie'	Lijngevoeligheid Arcering Texturen	Silhouet Patroon Vormrelaties/vormvariaties Vormcontrasten	Composities gecombineerd met het menselijk figuur Layout (trendplaat, huisstijl, ...) Kadrage	Trendkleuren Kleurcomposities toegepast op het menselijk figuur Kleurcombinaties Kleurharmonie Kleurcontrasten Kleuraccenten Kleurenpsychologie Kleurmengingen	Licht- en schaduw- werking Transparantie Sfeerlicht Belichting	Ruimtesuggestie Standpunt / camerastand- punt